

Marcin Molenda

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE DETERMINANTEM KONKURENCYJNOŚCI OBSZARÓW RECEPCJI TURYSTYCZNEJ

Streszczenie: W artykule zostanie zaprezentowane zagospodarowanie turystyczne obszarów recepcji turystycznej – powiatów przygranicznych województwa warmińsko-mazurskiego (elbląskiego, braniewskiego, bartoszyckiego, kętrzyńskiego, węgorzewskiego oraz gołdapskiego). W pierwszej części wyjaśniono pojęcie oraz przedstawiono elementy zagospodarowania turystycznego. Następnie dokonano krótkiej charakterystyki badanych powiatów. W końcowej części przedstawiono analizę zagospodarowania turystycznego ww. obszaru – scharakteryzowano bazę noclegową, gastronomiczną oraz towarzyszącą.

Słowa kluczowe: zagospodarowanie turystyczne, infrastruktura turystyczna, konkurencyjność.

1. Wstęp

Atrakcje i walory turystyczne są ważnym, ale nie jedynym czynnikiem warunkującym turystyczne wykorzystanie określonego terenu. Ponieważ obecnie turystyka jest zjawiskiem masowym (w 2009 r. w skali świata odnotowano 880 mln podróży turystycznych), coraz większego znaczenia nabierają elementy zagospodarowania turystycznego umożliwiające nie tylko rozwój migracji turystycznych (ruchu turystycznego) na obszarach recepcji turystycznej, ale też zwiększenie przewagi konkurencyjnej nad innymi regionami. Odpowiednie ich zlokalizowanie oraz zorganizowanie warunkuje prawidłowy odpoczynek turystów w odwiedzanych regionach czy miejscowościach turystycznych. Nawet na obszarach uważanych za mało atrakcyjne turystycznie, ale odpowiednio zagospodarowanych turystycznie, może pojawić się ruch turystyczny. Zagospodarowanie turystyczne jest też ważnym elementem nie tylko dla turystów odwiedzających dany region czy miejscowość, ale również dla lokalnej społeczności, która również z nich korzysta.

Celem artykułu jest zaprezentowanie i dokonanie analizy zagospodarowania turystycznego obszarów recepcji turystycznej – powiatów przygranicznych województwa warmińsko-mazurskiego (elbląskiego, braniewskiego, bartoszyckiego, kętrzyńskiego, węgorzewskiego oraz gołdapskiego).

2. Pojęcie i elementy zagospodarowania turystycznego

Zagospodarowanie turystyczne jest jednym z głównych czynników przyciągających turystów i zapewniających im właściwe warunki wypoczynku na danym obszarze recepcyjnym. Ma ono na celu przystosowanie przestrzeni do potrzeb ruchu turystycznego [Warszyńska, Jackowski 1978, s. 28]. Innymi słowy, mianem zagospodarowania turystycznego określa się system połączonych ze sobą funkcjonalnie urządzeń turystycznych i usług, które występują na określonym obszarze, powstały w celu udostępnienia turystom walorów przestrzeni geograficznej i służą zaspokojeniu szeroko rozumianych potrzeb turystyczno-rekreacyjnych człowieka [Kowalczyk, Derek 2010, s. 18].

Na zagospodarowanie turystyczne składa się [Rogalewski 1974, s. 7]:

- działalność mającą na celu ochronę i przystosowanie do potrzeb ruchu turystycznego walorów turystycznych, a więc tych elementów środowiska geograficznego, które stanowią właściwy cel przestrzenny wyjazdów turystycznych,
- działalność zmierzająca do zapewnienia turystom możliwości dojazdu (dostępności komunikacyjnej) do obszarów, miejscowości i obiektów stanowiących cele wyjazdów turystycznych,
- działalność zmierzająca do zapewnienia turystom niezbędnych warunków egzystencji w miejscu lub na szlaku będącym celem podróży (głównie zaspokojenie potrzeb noclegowo-żywnieniowych).

Urządzenia składające się na zagospodarowanie turystyczne można podzielić na:

- urządzenia turystyczne, których główną funkcją jest obsługa uczestników ruchu turystycznego,
- urządzenia paraturystyczne, których podstawowym zadaniem jest zaspokojenie potrzeb związanych z innymi sferami życia społeczno-gospodarczego, a turyści są jedną z grup korzystających z tych urządzeń.

Szczególną rolę w zagospodarowaniu turystycznym odgrywa tzw. materialna baza turystyki, która dzieli się na:

- bazę noclegową,
- bazę gastronomiczną (żywnieniową),
- bazę towarzyszącą,
- bazę komunikacyjną.

Podstawowym elementem zagospodarowania turystycznego jest baza noclegowa, a jej wielkość jest zasadniczym miernikiem zagospodarowania danego obszaru. W skład bazy noclegowej wchodzi wszelkie obiekty i urządzenia umożliwiające turystom nocleg poza miejscem stałego zamieszkania dłużej niż jeden dzień.

Równie ważnym elementem materialnej bazy turystycznej jest baza gastronomiczna. Gastronomia (gr. *gaster* – żołądek i *nómos* – prawo, ustawa) jest działalnością o charakterze produkcyjno-usługowym, obejmującą prowadzenie otwartych zakładów zbiorowego żywienia (restauracji, barów, bufetów) [Pawlikowska-Piechotka 2009, s. 85]. Podstawowym zadaniem bazy żywnieniowej jest tworzenie turystom

warunków do racjonalnego odżywiania się w czasie trwania imprezy turystycznej [Płocka 2002, s. 109]. Ważne jest, aby turysta, regularnie, w określonych porach dnia, spożywał odpowiednio skomponowany posiłek, bogaty w niezbędne dla organizmu składniki odżywcze. Baza ta jest także ważnym czynnikiem pobudzającym rozwój turystyki, wywiera bowiem wpływ na wielkość ruchu turystycznego oraz może stanowić dodatkową motywację do odwiedzenia danej miejscowości czy regionu. Cały kompleks bazy żywieniowej składa się z wielu urządzeń umożliwiających konsumpcję oraz zakup produktów żywnościowych. Elementami bazy żywieniowej są: restauracje, jadłodajnie, bary szybkiej obsługi, pizzerie, bary mleczne, zakłady gastronomiczne (kawiarnie, bary kawowe, herbaciarnie, cukiernie, winiarnie, puby) oraz punkty gastronomiczne (bufety, smażalnie, pijalnie, lodziarnie).

Uzupełnieniem bazy materialnej turystyki jest baza towarzysząca. Baza noclegowa i żywieniowa stanowi podstawową bazę turystyczną niezbędną dla uprawiania różnych form turystyki. Jednak turyści w miejscu pobytu oczekują szerszej oferty i chętnie korzystają z urządzeń i obiektów umożliwiających zaspokajanie potrzeb z zakresu kultury czy rozrywki. Do bazy towarzyszącej zalicza się wszystkie instytucje i urządzenia o charakterze: rozrywkowym, usługowym oraz ułatwiające uprawianie turystyki. Urządzenia te podnoszą atrakcyjność turystyczną obszaru recepcji oraz pozwalają na pełniejsze wykorzystanie jego walorów. Z bazy tej korzystają zarówno mieszkańcy danego obszaru, jak i turyści. Ze względu na tę właśnie „dualność” funkcji bazy towarzyszącej, w literaturze przedmiotu wyróżnia się urządzenia turystyczne i urządzenia paraturystyczne. Jeżeli elementy bazy towarzyszącej utworzono w celach obsługi ruchu turystycznego, to klasyfikuje się je jako urządzenia turystyczne¹. Jeśli natomiast baza stworzona została głównie na potrzeby mieszkańców danej miejscowości, a turyści tylko z niej korzystają, to określa się ją mianem bazy paraturystycznej.

Jedną z najważniejszych części składowych bazy materialnej turystyki jest baza komunikacyjna, która zapewnia turystom dostęp do odwiedzanych przez nich miejsc. Dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna w sposób istotny wpływa na atrakcyjność danego obszaru. Możliwość szybkiego i sprawnego dotarcia do docelowego miejsca podróży przyspiesza decyzję o odwiedzeniu tegoż właśnie miejsca. Jeśli dany obszar charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną, wyraźnie przekłada się to na zwiększoną liczbę odwiedzających go turystów.

Ważnym elementem zagospodarowania turystycznego są też szlaki turystyczne. Umożliwiają bezpieczne dotarcie do wyznaczonego celu z zachowaniem zasad ochrony środowiska. Szlaki turystyczne wytyczane są nie tylko na terenach atrakcyjnych krajobrazowo, ale też na obszarach miejskich, prowadząc do ciekawych walorów krajoznawczych. Wyróżnia się szlaki: piesze (górskie, nizinne), narciarskie, rowerowe, konne, kajakowe oraz inne (spacerowe, miejskie oraz ścieżki zdrowia).

---

¹ Trzeba jednak pamiętać, że z urządzeń tych korzystają też stali mieszkańcy danego obszaru w czasie rekreacji i wypoczynku (kąpieliska, wyciągi narciarskie, boiska, przystanie).

Przedstawione elementy zagospodarowania turystycznego są ściśle ze sobą powiązane i wzajemnie się uzupełniają. Brak choćby jednego składnika zakłóca prawidłowe funkcjonowanie całości, w wyniku czego turysta zostaje narażony na różnego rodzaju niedogodności. Wszystko to może istotnie wpłynąć na zmniejszenie ruchu turystycznego na danym obszarze recepcji i zmniejszyć jego konkurencyjność.

3. Krótka charakterystyka badanych powiatów

Powiat elbląski leży w zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, zajmuje powierzchnię 143 055 ha. Powiat podzielony jest na 9 jednostek administracyjnych, w tym 3 o charakterze miejsko-wiejskim: Młynary, Pasłęk, Tolkmicko, i 6 o charakterze wiejskim: Elbląg, Godkowo, Gronowo Elbląskie, Markusy, Milejewo i Rychliki. Walory powiatu elbląskiego to: centralne położenie Elbląga względem powiatu elbląskiego i bliskość dużych portowych metropolii, położenie w pasie ważnych układów komunikacyjnych, dostęp do Morza Bałtyckiego przez Zalew Wiślany i port w Elblągu, duży udział wód powierzchniowych i lasów w ogólnej powierzchni (ok. 40%), bogactwo flory i fauny oraz znaczny udział obszarów przyrodniczo cennych, niezwykle bogata historia i zachowane dziedzictwo kulturowe.

Powiat braniewski położony jest w północno-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Powierzchnia powiatu wynosi 1205 km². Powiat od północy graniczy z Rosją (Obwód Kaliningradzki), a od północnego-zachodu naturalną granicę wyznacza Zalew Wiślany. W skład powiatu wchodzi siedem gmin: Braniewo, Frombork, Pieniężno, Płoskinia, Lelkowo, Wilczęta oraz miasto Braniewo. Tereny powiatu charakteryzują się niskim stopniem uprzemysłowienia, co powoduje, że są tu bardzo dobre warunki dla rozwoju turystyki, a zwłaszcza agroturystyki. Przez powiat przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: drogowe, kolejowe oraz morskie. Obecnie trwa odbudowa trasy szybkiego ruchu, tzw. berlinki Elbląg–Królewiec, z jednoczesnym otwarciem nowego przejścia granicznego w Grzechotkach. Inwestycja poprawi istniejącą infrastrukturę drogową oraz udrożni ruch na istniejącym już drogowym przejściu granicznym w Gronowie. Ponadto na terenie powiatu znajduje się morskie przejście graniczne we Fromborku oraz kolejowe przejście w Braniewie. Na terenie powiatu znajduje się też wiele atrakcji krajoznawczych. Spotkać tu można wiele okazałych pomników przyrody oraz wiele obszarów chronionych, w tym cztery rezerваты przyrody: „Dolina rzeki Wałszy”, „Brzoza Niska”, „Ostoja Bobrów” na rzece Pasłęce oraz rezerwat torfowy „Osiek II”.

Powiat bartoszycki jest powiatem ziemskim położonym w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego przy granicy z Rosją (Obwód Kaliningradzki). Ogólna powierzchnia powiatu wynosi 1308 km². W skład terytorium powiatu bartoszyckiego wchodzi: gmina Bartoszyce, gmina Górowo Iławeckie, gmina i miasto Bisztynek, gmina i miasto Sępólno oraz miasto Bartoszyce i miasto Górowo Iławeckie. W strukturze użytkowania ziemi dominują użytki rolne, które zajmują 91 317 ha

(69,8% powierzchni gruntów). Obszary leśne i grunty zadrzewione zajmują 24 502 ha (18,7%), a pozostałe grunty 15 033 ha (11,5%).

Powiat kętrzyński położony jest w północnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Od strony zachodniej graniczy z powiatem bartoszyckim, od południa z olsztyńskim i mrągowskim, od wschodu z giżyckim. Od północy bezpośrednim sąsiadem jest Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej. Powierzchnia powiatu zajmuje 1213 km², a stolicą powiatu jest miasto Kętrzyn. Swoim zasięgiem powiat obejmuje: gminę wiejską Barciany, Kętrzyn i Srokowo, gminę miejsko-wiejską Korsze i Reszel i gminę miejską Kętrzyn.

Powiat węgorzewski położony jest w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego i graniczy z Rosją przez Obwód Kaliningradzki. Powiat utworzono 1 stycznia 2002 r. w wyniku korekty sieci powiatów. W skład powiatu weszły gminy: Węgorzewo, Budry i Pozezdrze. Sąsiaduje z powiatami: giżyckim, kętrzyńskim oraz gołdapskim. Stolicą powiatu jest Węgorzewo oddalone od granicy państwa (z Rosją) o 15 km, a od Warszawy (stolicy kraju) o 280 km. Powierzchnia powiatu wynosi 693 km², z czego 34% stanowią lasy i jeziora. W ujęciu geograficznym położony jest w makroregionie Pojezierza Mazurskiego, na terenie dwóch mezoregionów: Wielkich Jezior Mazurskich (południowa część powiatu) oraz krainy Węgorapy (północna część). Niewielka północno-zachodnia część powiatu należy do makroregionu Równina Staropruska. Powiat węgorzewski jest częścią Mazur – Zielonych Płuc Polski. Na terenie powiatu znajduje się drugie co do wielkości w Polsce jezioro – Mamry. W skład kompleksu jeziora Mamry, rozciągającego się od Giżycka do Węgorzewa, wchodzi jeziora: Kisajno, Dargin, Łabap, Dobskie, Kirsajty, Mamry Północne oraz Świącjayty.

Powiat gołdapski położony jest w północno-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Graniczy od północy z Rosją (Obwód Kaliningradzki), od wschodu z województwem podlaskim, od południa z powiatem oleckim i giżyckim, a od zachodu z powiatem węgorzewskim. Utworzony został 1 stycznia 2002 r. w wyniku podziału powiatu olecko-gołdapskiego. Do końca 2001 r. teren obecnego powiatu był podzielony pomiędzy powiaty: olecko-gołdapski (gminy Gołdap i Dubeninki) oraz powiat giżycki (gmina Banie Mazurskie). W skład powiatu wchodzi: gmina miejsko-wiejska Gołdap, gmina wiejska Banie Mazurskie oraz Dubeninki i miasto Gołdap. Siedzibą powiatu jest miasto Gołdap. Powiat zamieszkuje ok. 27 tys. mieszkańców. W Gołdapi znajduje się przejście graniczne Gołdap–Gusiew oraz Centrum Sportowo-Rekreacyjne „Piękna Góra” z wyciągiem krzeselkowym.

4. Analiza porównawcza zagospodarowania turystycznego badanych powiatów

W powiatach przygranicznych województwa warmińsko-mazurskiego są 343 obiekty noclegowe, ale tylko 48% tych obiektów jest całorocznych, co świadczy o niskim

standardzie obiektów (tab. 1). Najwięcej obiektów noclegowych jest w powiecie węgorzewskim (33% wszystkich obiektów), co jest spowodowane dużą atrakcyjnością turystyczną tego powiatu (jeziora, obiekty wojskowe z czasów II wojny światowej, zabytki techniki). Najmniej obiektów noclegowych jest w powiecie braniewskim (7% wszystkich). O niskim standardzie bazy noclegowej świadczy też fakt, że na terenie omawianych powiatów nie ma hotelu mającego pięć gwiazdek i jest tylko jeden hotel czterogwiazdkowy.

Tabela 1. Baza noclegowa w powiatach przygranicznych województwa warmińsko-mazurskiego (stan na dzień 31 lipca 2009 r.)

Rodzaj obiektu	Kat. hoteli	Liczba obiektów	Liczba obiektów całorocznych	Liczba miejsc noclegowych	Liczba miejsc noclegowych całorocznych
Wszystkie obiekty		343	166	5627	3772
Hotele	*****	-	-	-	-
Hotele	****	1	1	80	80
Hotele	***	9	9	746	746
Hotele	**	2	2	116	116
Hotele	*	6	6	188	188
Motele		4	4	15	15
Pensjonaty		21	11	444	388
Domy wycieczkowe		9	9	-	-
Schroniska		2	-	59	-
Schroniska młodzieżowe		2	1	175	115
Szkolne schroniska młodzieżowe		2	2	136	76
Ośrodki wczasowe		10	3	854	269
Ośrodki kolonijne		1	1	35	35
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe		2	-	85	-
Domy pracy twórczej		-	-	-	-
Ogólnodostępne domki turystyczne		12	3	32	12
Kempingi		13	-	-	-
Pola biwakowe		10	-	-	-
Kwatery agroturystyczne		122	56	1007	918
Inne niesklasyfikowane		115	58	1655	814

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Podstawową bazę noclegową stanowią kwatery agroturystyczne oraz obiekty niesklasyfikowane (69% bazy). Stanowią one dominującą bazę noclegową w powiecie elbląskim, bartoszyckim i węgorzewskim. Zbyt mało jest obiektów o wysokim standardzie – hoteli, których jest tylko 18 (w powiecie węgorzewskim nie ma ani jednego).

Na terenie powiatów jest 256 obiektów gastronomicznych, w tym 239 całorocznych (tab. 2). Bazę gastronomiczną tworzą przede wszystkim obiekty gastronomiczne typu żywieniowego (restauracje, bary, jadłodajnie), które stanowią 66% placówek.

Największą bazą gastronomiczną dysponuje powiat kętrzyński – 58 placówek (22%) oraz powiat elbląski – 54 placówki, a najmniejszą powiat gołdapski (28) oraz węgorzewski (31). W niektórych powiatach w ogóle nie występują niektóre obiekty gastronomiczne: bary szybkiej obsługi (braniewski, węgorzewski), jadłodajnie (elbląski, braniewski, bartoszycki, węgorzewski, gołdapski), cukiernie i kawiarnie (węgorzewski), lodziarnie (kętrzyński), smaźalnie (bartoszycki, gołdapski).

Tabela 2. Baza gastronomiczna w powiatach przygranicznych województwa warmińsko-mazurskiego (stan na dzień 31 lipca 2009 r.)

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów	Liczba obiektów całorocznych
Restauracje	63	62
Bary uniwersalne	62	62
Bary szybkiej obsługi	39	39
Jadłodajnie	7	7
Cukiernie	21	21
Kawiarnie	14	14
Puby	28	28
Smaźalnie	11	5
Lodziarnie	11	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Bazę towarzyszącą tworzą głównie elementy paraturystyczne, a więc elementy utworzone przede wszystkim w celu obsługi mieszkańców. Łącznie na terenie badanych powiatów jest 408 różnego rodzaju elementów bazy towarzyszącej (tab. 3). Najwięcej jest urzędzeń z zakresu ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, szpitale i apteki) – 189 (46% bazy). Zbyt mało jest urzędzeń turystycznych służących obsłudze ruchu turystycznego – 34 urzędzenia.

Pod względem liczby obiektów bazy towarzyszącej najlepiej wypada powiat kętrzyński (82 elementy bazy towarzyszącej), elbląski (75), bartoszycki (75), a najslabiej węgorzewski (32) i gołdapski (33). Biorąc jednak pod uwagę urzędzenia typowo turystyczne, należy stwierdzić, że pod względem tym przodują powiaty bartoszycki (10 elementów bazy) i kętrzyński (7).

We wszystkich powiatach istnieją punkty (centra) informacji turystycznej (IT), w których zatrudnione są osoby władające językami obcymi (angielskim, niemieckim, włoskim, rosyjskim), co jest bardzo dużym ułatwieniem dla turystów zagranicznych. Punkty IT nie tylko udzielają ustnych informacji, ale też mają różnego rodzaju materiały informacyjne w formie ulotek, broszur, folderów, map, przewodników i wydawnictw książkowych (powiat gołdapski, mimo stworzenia Centrum

Promocji Regionu Gołdap, nie ma żadnych wydawnictw promujących powiat). Punkty czynne są cały rok, a w okresie letnim otwierane są też sezonowe punkty IT w miejscach o dużym ruchu turystycznym. Ponadto w lokalnej administracji samorządowej w każdym powiecie wyznaczona jest osoba zajmująca się sprawami związanymi z turystyką i powołane są referaty (wydziały) ds. promocji

Tabela 3. Baza towarzysząca w powiatach przygranicznych województwa warmińsko-mazurskiego (stan na 31 lipca 2009 r.)

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów
Banki	52
Bankomaty	44
Ośrodki zdrowia	110
Szpitala	8
Apteki	71
Poczty	33
Biura podróży	10
Kina	6
Baseny	10
Hale sportowe	14
Stacje benzynowe	50
Inne	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych.

Istotne znaczenie dla propagowania rozwoju turystyki oraz rozwijania infrastruktury turystycznej mają lokalne organizacje i stowarzyszenia, w tym oddziały PTTK zajmujące się oprowadzaniem turystów po lokalnych walorach turystycznych.

W każdym powiecie znajdują się szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, wodne, samochodowe, konne) przebiegające przez atrakcyjnie turystyczne tereny. Szlaki te są dobrze oznakowane, co ułatwia turystom poruszanie się po terenie. Przez tereny badanych powiatów przechodzą też szlaki międzynarodowe oraz transgraniczne, co wynika z położenia nadgranicznego powiatów.

Sprawy dotyczące rozwoju infrastruktury turystycznej oraz szeroko rozumianej turystyki znajdują swój wyraz też w różnego rodzaju lokalnych opracowaniach, takich jak: strategii rozwoju powiatu, strategii zrównoważonego rozwoju, plany rozwoju lokalnego, strategii rozwoju społeczno-gospodarczego, ale nie zawsze zapisane w tych opracowaniach sprawy dotyczące turystyki są realizowane.

W badanych powiatach nie prowadzi się badań dotyczących ruchu turystycznego (powiat elbląski, braniewski i gołdapski), albo prowadzone badania są wybiórcze (tylko w niektórych gminach powiatu czy miastach powiatu), co powoduje niemożność ustalenia faktycznego ruchu turystycznego na danym obszarze. Badania ruchu turystycznego stara się prowadzić powiat węgorzewski na podstawie informacji zebranych bezpośrednio od organizatorów imprez turystycznych, koncertów, gesto-

rów bazy turystycznej (porty, przystanie, śluzy). Miasto Kętrzyn (powiat kętrzyński) bada ruch turystyczny przez ankiety, ale tylko w tym mieście, i nie udostępniło danych dotyczących liczby turystów. Również w powiecie bartoszyckim prowadzone są badania ruchu turystycznego poprzez punkty IT w Górowie Iławieckim i Bartoszczach.

5. Podsumowanie

O przewadze konkurencyjnej danego obszaru decydują nie tylko walory i atrakcje turystyczne, ale też w dużym stopniu zagospodarowanie turystyczne umożliwiające świadczenie wielu usług turystycznych.

W analizowanych powiatach podstawową bazę noclegową stanowią kwatery agroturystyczne oraz obiekty niesklasyfikowane, a bazę gastronomiczną restauracje oraz różnego rodzaju bary. W bazie towarzyszącej podstawową rolę odgrywają urządzenia paraturystyczne, które jednak służą głównie miejscowej ludności. Zbyt mało jest urządzeń typowo turystycznych nastawianych na obsługę ruchu turystycznego, mimo występowania na tym terenie wielu walorów turystycznych.

Działalność związana z zagospodarowaniem turystycznym powinna mieć charakter planowy i być podporządkowana rozwojowi określonych form ruchu turystycznego, bowiem różne formy wymagają odmiennych rodzajów infrastruktury turystycznej, przy czym prawie zawsze niezbędne są: baza noclegowa oraz żywniowa. W analizowanych powiatach nie prowadzi się pomiaru ruchu turystycznego w sposób pozwalający stwierdzić, ile rocznie odwiedza dany powiat turystów. Nie prowadzi się też badań dotyczących motywacji przyjazdów turystów, co uniemożliwia dostosowanie zagospodarowania turystycznego do odpowiednich form turystyki.

Literatura

- Kowalczyk A., Derek M., *Zagospodarowanie turystyczne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2010.
- Lijewski T., Mikułowski B., Wyrzykowski J., *Geografia turystyki Polski*, PWE, Warszawa 2008.
- Pawlikowska-Piechotka A., *Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne*, Nova Res, Gdynia 2009.
- Płocka J., *Wybrane zagadnienia z zagospodarowania turystycznego – część I*, Centrum Ustawicznego Kształcenia, Toruń 2002.
- Rogalewski O., *Zagospodarowanie turystyczne*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1974.
- Warszyńska J., Jackowski A., *Podstawy geografii turystyki*, PWN, Warszawa 1978.

TOURIST INFRASTRUCTURE AS THE MAIN DETERMINANT OF TOURIST REGIONS' COMPETITIVENESS

Summary: The article presents tourist infrastructure in border counties of Warmia – Mazury voivodeship (the counties of Elbląg, Braniewo, Bartoszyce, Kętrzyn, Węgorzewo and Gołdap). In the first part of the article the notion and components of tourist infrastructure is described and a brief presentation of the above mentioned counties is made. In the concluding part of the article an analysis of tourist infrastructure focussing on accommodation and catering facilities as well as local amenities is provided.